

En fragil æstetik

Af LISBETH BONDE

Vibe Bredahls (f. 1974) værker er idébaserede. Hun skifter bestandigt medie, afhængig af, hvad hun vil udtrykke. På sit eget forlag Hurricane Publishing har hun udgivet en række af sine *artists books* – kunstværker i deres egen ret i små, eksklusive oplag. De rummer en særlig fragil æstetik. De kan være små som kortspil, og de ligger ofte i æsker eller kan foldes ud som små harmonikaer eller vifter. Vibe Bredahl *har* noget med bøger og har fremstillet dem siden sin tidligste barndom.

I sine tegninger tager hun ofte afsæt i naturen, som hun bruger som et udtømmeligt billedlager: I denne type værker henviser hun til livet i skovene mellem dyr og træer – men at foretage et realistisk eller naturalistisk nærstudium af naturen, hvor hun dyrker detaljerede sansninger og med fotografisk nøjagtighed registrerer hvert enkelt græsstrå, ligger hende fjernt. Snarere forholder hun sig legende og frit til motivet og *twister* det i en eventyrlig og humoristisk retning, selv om man ikke sjældent sporer en klangbund af længsel, sorg og død under hendes billedfortællinger. Det så man allerede i det bemærkelsesværdige værk, hun udstillede på Exit i 2000, da hun dimitterede fra Det kgl. Danske Kunstakademi. Her lod hun sig bl.a. repræsentere af en kanin, hvis knurhår voksede i løbet af udstillingsperioden som et vanitassymbol, i form af et meget håndgribeligt bevis på tidens gang. I løbet af udstillingsugerne blev værket stadig mere barokt og grotesk i takt med, at bunken med knurhår voksede. På Akademiet havde hun bl.a. Mogens Møller som professor: ”Han tog mig først med ind at se Thorvaldsens store Kristusskulptur i Vor Frue Kirke og bagefter viste han mig en lille silkeabe i Zoologisk Have. Han havde forståelse for mit projekt.”

Vibe Bredahl bevæger sig således på et metaplan i forhold til ’naturen’ som begreb. Ligesom mange af sine jævnaldrende kolleger betjener hun sig af et figurativt formsprog, men Bredahl har i særlig grad påtaget sig at afsøge samspillet mellem billede og ord. Hun artikulerer sig bestandigt med tungen i kinden og betjener sig af en særegen surrealisme, men hendes ’sprog’ ligner både børnebogsillustrationer og tegneserier.

I Bredahls billedunivers ser vi flyvende mennesker eller personer, der bygger rede, som det fx fremgik af hendes udstilling og bog *Pun Birds*, ordspilsfugle i Martin Asbæk Projects i 2005. Det var en serie kolorerede tegninger, udført med pantone tusch, der forholder sig til en række ordsprog og stereotype vendinger, som hun tager bogstaveligt og ’aflæser’ helt konkret. Det er nogle morsomme og spektakulære billeder, som fungerer enkeltvis, men som samtidig understøtter og udvider hinanden, så de vokser til en større fortælling om mænd og kvinders traditionelle forhold til naturen og til hinanden. Nogle af dem er dog ret morbide som fx ’Havde katten vinger, så måtte alle spurve dø’, hvor en bevinget kat poserer oven på en dyngede døde spurvefugle, og ’I dag rød, i morgen død’, hvor en pige ligger i en blodpøl med en fugl oven brystet.

Men langt fra alle billederne i *Punbirds* er så bloddryppende. Der er masser af lune og humor rundt omkring, fx i ’Fields Have Eyes, and Woods Have Ears’, hvor træet har fået ører, og blomsterne er forsynet med øjne eller i ’Kill Your Darlings’, hvor en jæger sidder oppe i et træ og sigter på en køn ung pige, der poserer sammen med tre stolte hjorte med geviret under træet. Mon han nænner at skyde, tænker man? Tilsyneladende gør han det, for i næste billede ser vi både jæger og pige ligge døde henholdsvis i træet og på jorden i denne symbolske fremstilling af forholdet mellem den destruktive maskulinitet, dræbermaskinen, og den underskønne jomfru, der repræsenterer naturen, men igen fremført med tungen i kinden som et møde mellem to traditionelle og stereotype kønsopfattelser. Samtidig er det en billedliggørelse af det gamle visdomsord inden for kunst, at man skal begrænse sine kæpheste. Så døde de dog begge til slut, for man dør af mangel på skønhed og kærlighed, siger Bredahl. Der er i alle billederne et klart seksuelt spil mellem denne gråsprængte, kyniske jæger i grøn camouflagedragt og den smukke unge kvinde med kjole og langt,

flagrende hår. De drages mod hinanden – men det er langt fra noget bæredygtigt forhold, for 'En fugl og en fisk kan forelske sig, men hvor skal de bygge rede', som der spørges i et billede, hvor pigen sidder i en rede, og jægeren ligger under vandet mellem vandplanter og bobler, der siver ud af munden på ham. Det seksualiserede forhold mellem ungmanden og jægeren ses også i billedet 'Som man reder, så ligger man', hvor pigen ligger i begravet under en kvasbunke, og jægeren peger på hende med sin riffel. I et andet billede sigter han på hendes køn som skydeskive. I hele serien tager Vibe Bredahl ordsprogene bogstaveligt, og det er i spillet mellem ordsprogets metaforik og billedets ikonografi, at billedet slår gnister.

Som ovenfor nævnt er Vibe Bredahl konceptuel i sin tilgang til naturtematikken. Det er snarere tegnet for træ, tegnet for fugl, ræv, ulv eller jæger, som interesserer hende end deres faktiske fysiske fremtoning, taktilitet m.v. Hun arbejder med naturen som betydningsbærer, således at fuglene spiller en rolle som symbolsk og klassisk mellemlid mellem himmelregionerne og jordelivet. De er flygtige og flagrende væsener, der fungerer som billede på sjælen, når den forlader kroppen. De symboliserer også længselen efter frihed, som vi kender det fra fx St. Steensen Blichers berømte digtsamling 'Trækfuglene', hvor fuglene bliver billede på digterens længsel efter forår og varmere og blidere himmelstrøg og et lykkeligere og mere harmonisk liv.

X

I perioden 2000-2006 foretog Vibe Bredahl en række rejser til Mellemøsten, nærmere bestemt til Libanon, Egypten, Jordan og Syrien, hvor hun medbragte en dukke – en gipsafstøbning af hende selv i lille skala – som hun bad forskellige lokale brodere væsentlige livsyttringer på. En kvinde fra Egypten, der har forsynet dukken med tre røde knapper, tre røde bloddråber henviser med denne gestus til den voldsomhed, som hun lever med i hendes land, men samtidig symboliserer de tre dråber de tre store pyramider. En syrisk mand har broderet sin kone på bryllupsnatten med alle hendes tatoveringer. Andre har broderet kærlighedsbudskaber. Det er altså højst forskelligt, hvad folk har haft på sinde.

Det blev til værket 'Embroidery from the Middle East', et forløbende, kommunikativt kunstprojekt, som blev vist på en separatudstilling i Mogadishni i 2003 og i Møstings Hus i 2006 på gruppeudstillingen 'Images of Syria' i forbindelse med udstillingsrækken 'Images of the Middle East' i sommeren 2006. Udover dukken viste Vibe Bredahl en række fotodokumentationer fra Syrien, som Bredahl besøgte, samt af fotodokumentationer af folk, der sidder i deres hjem og broderer på dukken. Desuden ledsages den af en slags tegnet dagbog, som Vibe Bredahl førte under sine rejser. I området er der tradition for at brodere, og folk var generelt meget velvilligt indstillet over for at sy de vigtige sentenser og billeder på dukken, der således er blevet kommunikationsmellemlid mellem mange forskellige etniciteter og kulturelle virkeligheder.

Jo længere Vibe Bredahl opholdt sig i regionen, des mere gik forskydningerne i de små forskelle op for hende, og hun har i sit projekt forsøgt at videregive den stemning og virkelighed, hun mødte i Mellemøsten, hvor et almindeligt dagligliv leves på samme vis som her i Vesten. Figuren skiftede hele tiden hænder, når den fandt midlertidigt ophold i hænderne på en ny 'skribent', der gav udtryk for sit særlige livssyn, og på den måde blev den metafor for den rejsende, der konstant får nye indtryk. Man rejser ud som en tabula rasa – en rensede tavle – på hvilken der konstant indskrives indtryk på i løbet af rejsens bevægelser.

Som digteren Henrik Nordbrandt, en erfaren Mellemøsten-rejsende i øvrigt, skriver i sit digt Eufkrat (fra samlingen *84 digte*, Gyldendal 1984): "Også de som på de flade tage gik rundt/og hængte lagener op i månelysset/må ombølget af en duft af ren linned have tænkt//at der sådanne

aftener, blandt blomstrende æbletræer/et eller andet sted sikkert sad en nål/der holdt det hele sammen og forhindrede det i at flyve//og følt den smerte, det er at vide, hvad man ikke kan sige/den særlige teknik, der altid ligger og brænder/for at blive opfundet, og opfundet brænder sin opfinders fingre.” Dette digt handler om kunstens væsen – at den bliver virkelig, så snart den er blevet opfundet, og at kunst næres af blafrende lagener – billedligt talt naturligvis – der lyser i måneskinnet. Altså består den af sansninger, det kunstneriske sind møder undervejs. Hos Vibe Bredal er ’lagenet’ dukken, der fungerer som projektiionsobjekt for de drømme og længsler, som de forskellige mennesker fra Mellemøsten broderer på den – i form af kalligrafiske indskrifter eller billeder.

Dukken appellerer desuden til en erindring om barndommen og trækker således på et infantilt, intimt og dybt personligt erindringsunivers, ofte af lidt sentimental art. Det gør den særdeles velegnet til at skabe kontakt mellem mennesker med forskellig social, aldersmæssig og kulturel baggrund.

Vibe Bredahl havde en kontaktperson – en kunstner – i hvert land, men hun har forsøgt at komme i kontakt med så mange forskellige miljøer som muligt. Alligevel hænger dukkens ornamentik – billeder og arabiske skrifttegn - overraskende godt sammen æstetisk. Som om folk har bygget videre på de farver og former, som andre har initieret. Dukken er modtagelig for alverdens tegn og indskrifter. Den har fulgt Vibe Bredahl i rigtig mange år og har optrådt i forskellige roller på andre udstillinger. Således er den blevet en slags dagbog i tre dimensioner for Vibe Bredahl.

Hendes univers er fragilt – broderiet er en del af den historie – med trådene, der binder det hele sammen. Tråde, som kan knække. Det synes at være et gennemgående træk i hendes kunst.

Lisbeth Bonde er kunstsribent ved Weekendavisen og forfatter til bøgerne Kunstnere på tale (2002) og Atelier – kunstnerens værksted (2003). I 2006 udgav hun monografien SOLO om maleren Peter Martensen og samme år - sammen med kunstkritikeren Mette Sandbye - desuden bogen Manual til den danske samtidskunst.